

ACC. NR M. 12909:1-6.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *P. A. Svensson, Tjörnarps*
Härad: *S. Åbo, Herrestad* Berättare: " " " "
Socken: *Flöjå, Öja* Berättarens yrke: *Kantor*
Uppteckningsår: Född år *1871* i *Flöjå*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Det späda barnets klädsel och vård.

s. 1-6. LUF 97.

Skriv endast på denna sida

ACC. N:R M. 12909:1

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Det späda barnets klädsel och vård

Den tidsperiod, som här avses, är från 1880 till 1910.

I stort sett torde alla samhällsklasser, oberoende av social ställning, ha samma slags kläder till småbarnen, men naturligtvis hade burgnare föräldrar finare plagg till de små, än vad fattiga föräldrar kunde åstadkomma.

Ett spädbarn hade närmast kroppen en liten tröja eller ett linne och sedan därutanpå en något tjockare. Det gällde för mödrarna att ha ganska många sådana ävensom små lintyg, ty det behövde ju dagligen ombytas, eftersom barnen titt och ofta vätte ner..

Sedan barnet hade "ätit" sig mätt, sveptes det i en lång linda. Men innan det ägde rum, stoppade mor på det bästa sätt, hon kunde, en blöja mellan den lilles, lillas, ben. Därefter sveptes barnet, så att det såg ut som en rull. Detta gällde både gossar och flickor.

Under de senaste årtiondena har, så vitt jag vet, den till synes otäcka svepningen försvunnit, och barnen kunna mera fritt röra benen.

På de platser, där jag haft min verksamhet, ha inte funnits några baptister, och därför döptes i stort sett alla barn. Då barnet frambars till dopet, var det iklätt en lång vit dräkt med ett rött eller blått sidenband om midjan. Dopet förrättades

Luf. 97

/

ACC. N:R M. 12909:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2

vanligtvis i hemmet. Men även i kyrkan döptes barn. (Numera döpas nästan alla barn i kyrkan.) Vid barndop skulle det vanligtvis vara dopkalas, och i detta deltog "gudmor och gudfar" samt faddrarna och några andra grannar eller vänner.

Jag har aldrig hört omtalas, att dopdräkten var märkt med barnets namn.

Naturligtvis gömde man de små barnkläderna; de kunde ju användas, då storken nästa gång gjorde besök.

Hur navelsträngen förbands, kan jag inte närmare beskriva. Jag var visserligen närvarande, då mina barn föddes, och jag vill minnas, att barnmorskan (jag har 3 pojkar, av vilka jag haft mycken glädje; vid de två äldstas födelse tjänstgjorde samma barnmorska, som var mycket skicklig) lät navelsträngen vara några cm lång. Sedan böjde hon den och band duktigt invid barnets kropp. Navelsträngen kom följaktligen närmast kroppen att vara dubbel. Efter några dagar var det hela läkt, och barnet hade, som en mansade, en liten grann navel.

Detta har jag återgivit efter minnet. Jag vågar inte garantera för att allt är riktigt, men jag är ganska säker på, att det är så. Vilka antiseptiska medel, som användes, är mig obekant.

Jag vill minnas, att något lades på naveln; om det var ett litet mynt eller något annat kan jag inte säga.

2

ACC. NR. M. 12909:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Hur ofta en moder bytte om på sitt barn, kan nog inte angivas. Hon gjorde det så ofta barnet hade vätt ner sig eller "gjort i byxorna". Naturligtvis skedde det ^{tvättning} med tillhjälp av ljummt ^{vatten}.
Då barnet ofta vätte ner sig, hände det icke sällan, att sårna-der uppstodo mellan benen, men dem brukade mor avhjälpa genom att beströ sårnaderna med potatismjöl eller talk. På den tiden vägdes sällan eller aldrig ett barn. Då mor skötte barnet, hade hon det i sitt knä.

I nästan alla hus hade man under de sista decennierna av förra århundradet en vagga, och det var barnets sängplats. Sedan blev det barnvagnar, i vilka barnen fingo ligga. I de församlingar, där jag haft min verksamhet, har jag aldrig hört omtalas, att mödra legat ihjäl barn, eller att barn blivit kvävda, men jag har läst i tidningar om sådana fall någon gång. Var det skett, kan jag inte minnas.

Vaggorna voro av enklaste slaget. På underlakanet lade mor gärna en vaxduk, som skulle hindra utöfen från att komma ned på lakanet. Under sommaren anordnade mor det så, att inga flugor eller andra insekter kunde störa barnet, så det sov.

Allmogen kallade alltid digivningen för "patta" Jag hörde en gång i sakristian i Öja kyrka, innan prästen var kommen, ett roligt samtal mellan kyrkovaktmästaren, som var en "enkel" man och en kvinna--även hon tillhörande det "enkla" folket. De

3

ACC. N:R M. 12909:4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

4.

talade endast om patte och patta. Han beskrev någon, som hade så meen patte, så de va knappt , ad pågen konne ta all, och hon, som tillsynes verkligen hade stora "snuttor", talade om, hur meen patte hon hade.

Ganska ofta fingo inte barnen, vad bröstet hade att giva utan uppföddes med dinapp och flaska. Om ett sådant tillvägagångssätt var riktigt, är en annan sak. Till en början uppblandades ko-mjölken med hälften eller mer än hälften vatten, men efter hand, som barnet växte, minskades vattenmängden, och till slut gavs enbart mjölk. Naturligtvis kokades alltid den "mat", som barnet skulle ha. Om dagen fick barnet bröstet några gånger, men om natten var det inte mer än en gång. Detsamma gällde, då man hade flaska. I allmänhet voro nog bröstvårtorna "friska och vackra" men jag känner mödrar, som haft ofantligt stor svårighet med att hålla bröstvårtorna fria från sårigheter. Sedan lasarin tillkom, och det är länge sedan, användes det gärna som "smörjmedel" på bröstvårtorna, och det kan sägas, att det skedde med god framgång. Vad man förut använde, vet jag inte.

Diflaskorna voro av olika slag. Man kunde köpa sådana på apoteket, men oftare användes en vanlig 1/3 liters birflaska. I den hade man ett glasrör, som med övre änden var instucken i en liten gummislang, som var dragen genom en kork, vilken satt i flaskan, för att inte flaskans innehåll skulle spillas ut i båd-

ACC. N:R M. 12909:57.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

5.

den. Övre delen av gummislangen omslöt nedre delen av dinappen.

Sedan barnen fått de första mjölk-tänderna, dröjde det inte länge, förrän det fick fastare mat. Diapparaten sköljdes noga.

De små barnens vanligaste sjukdom var nog "skärvan" "skäver" engelska sjukan, men den sjukan botades mycket, mycket ofta av någon "skävergumma".

Nog togos barnen ut ganska tidigt, och man kan undra på om "mororna" alltid handlade klokt, då de läto barnen ligga ute i sin barnvagn en halv timme eller mer i en temperatur på flera graders köld. Barn-stackarna skulle härdas. Och nog blevo de i flera fall härdade på ett sådant sätt, att de ådrogo sig sjuksomar.

Barnen utvecklades mycket olika, och därför kan jag inte ange, när de började krypa, men säkert är, att ju mer barnen kröpo, desto längre dröjde det, innan de gingo.

Utomäktenskapliga barns vård är nog ett sorgligt kapitel Någon närmare beskrivning därpå kan jag inte giva. Jag har sett mödrar, som gjort allt, vad de kunnat för det barn, som saknar far, men jag har också sett förfärligt slarviga mödrar i det avendet.

På 1880 och i början av 1890 talet fingo barnen ofta, då de voro ute under "sommarens soliga dagar" en "kråka" på huvudet. Det var ett slags bahytt, som mor själv hade sytt. Den sträckte sig ett stycke framom huvudet för att skydda barnet för solstrålarna. Den lilla kråkan klädde i allmänhet barnet på ett ut-

ACC. N:R M. 12909:6.

märkt sätt. Men "kråkornas" tid var snart slut.

Något mer i ämnet vet jag inte att berätta

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

6.

6